

**Læreplanen
for
Rudolf Steiner Børnehaven Enhjørningen
2008**

**Lærings tema
(Beskriv hvilket)**

Barnets alsidige og personlige udvikling

**Definition
(Hvordan forstår vi begrebet?)**

Barnet skal opleve sig som forstået, set og accepteret af sin omverden. Barnet skal opleve sig som noget ganske særligt og som del af et fællesskab uden at skulle give køb på sin integritet. Barnet skal opmuntres til udvikling gennem ægte interesse og sympati.

**Læringsmål
(Beskriv målet)**

Målet er at barnet føler sig set og forstået som det det er. Barnet skal føler lyst til at deltage i et socialt fællesskab.
Barnet skal føle sig trygt og have lyst og drivkraft til at udvikle sig og være nysgerrig.
Barnet skal opleve, at verden er smuk, sand og god.

**Hvilke kompetencer/viden ønsker vi at give børnene?
(Eksempler)**

Vi ønsker at give barnet selvværd, glæde og respekt overfor andre mennesker.
Vi ønsker at børn bliver selvhjulpne.

Hvilke konkrete handlinger/ord og kropssudtryk ønsker vi at se, høre og mærke?

Vi ønsker at se, at børn har lyst til at indgå legerelationer med hinanden.
Vi ønsker at se, at børn har lyst til at være selvhjulpne f.eks. klarer at tage tøj på og af, smører deres madder, skænker op.
Vi ønsker at se, at børn kan hjælpe hinanden af ægte interesse og med personlig overskud.
Vi ønsker at se, at børn taler pænt til hinanden.
Vi ønsker at se at børn tør at udforske deres omverden.

**Handleplan
(Beskriv konkret, hvilke aktiviteter der skal iværksættes, for at nå målet)**

Ved de voksnes opmærksomhed og nærvær skabes et miljø, hvor barnet føler sig set og trygt. Den voksne er engageret i sit samvær med børnene og de andre voksne.
Der er fokus på omgangstonen og væremåde.
De voksne påskønner hver enkelt barns medvirken ved fælles aktiviteter.
Børn kan gives lov til at hjælpe til.
Forældresamarbejde.

(Beskriv, hvilke metoder eller principper der anvendes)

Foruden børnehavens arbejde med Rudolf Steiner ideer og hans filosofi har personalet også fået indblik i Emmi Piklers erfaringer om børn. Derudover bruges Daniel Sterns teorier.

**Børn med særlige behov
(Aktiviteter, metoder og indsatser, der inkluderer børn med særlige behov i gruppen)**

Børn med særlige behov inkluderes og støttes til deltagelse i børnehavens hverdag, således at barnets "sunde" og velfungerende sider kommer til syne. Barnet skal have lov til at byde ind med de færdigheder og kompetencer som barnet har.

Forældrebestyrelses inddragelse

(Hvordan inddrager vi bestyrelsen i arbejdet?)

Bestyrelsen følger børnehavens beretninger og deltager nysgerrigt i samtaler omkring den pædagogiske praksis. Bestyrelsen drøfter løbene personalets behov for videreuddannelse og dygtiggørelse.

Dokumentation

(Lederen beskriver, hvordan læringstemaet dokumenteres, evalueres og hvordan der følges op på om målet for læring er nået, samt hvordan læreplanen offentliggøres?)

Foreløbig billedet dokumentation. Fortællinger.

**Lærings tema
(Beskriv hvilket)**

Sociale kompetencer

**Definition
(Hvordan forstår vi begrebet?)**

Sociale kompetencer kan udvikles i et trygt, sikkert og rummeligt miljø. Sociale kompetencer udvikles ved at der sikres, at der er plads til at give udtryk for følelser og behov, samtidigt med, at der sikres, at der respekteres de andre børns følelser og behov.

Sociale kompetencer bruges i samspil med andre, enten i legen eller ved fælles aktiviteter. Sociale kompetencer sikrer, at der opleves glæde og lyst ved at være sammen med andre. Sociale kompetencer bruges ved konfliktløsning og i fælles læringssituationer.

**Læringsmål
(Beskriv målet)**

Barnet skal føle lyst og glæde i fællesskab med andre.
Barnet skal udvikle sig imod at kunne løse små konflikter selv.
Barnet skal have glæde ved at løse opgaver sammen med andre.

**Hvilke kompetencer/viden ønsker vi at give børnene?
(Eksempler)**

Vi ønsker at give barnet selvværd, respekt med andre og glæde i samværet med andre.
Vi ønsker at give børn mulighed for at erfare venskab og lyst til at samarbejde med andre.

Hvilke konkrete handlinger/ord og kropssudtryk ønsker vi at se, høre og mærke?

Vi ønsker, at børn melder ud, når de ikke kan håndtere en konflikt med et andet barn.
Vi ønsker at børn respekterer de andres grænser.
Vi ønsker at se, at børn har glæde i legen med andre børn.
Vi ønsker at se, at nye mennesker eller besøgende modtages med åbenhed og høflighed.
Vi ønsker at se, at der er en god tone børnene imellem.

**Handleplan
(Beskriv konkret, hvilke aktiviteter der skal iværksættes, for at nå målet)**

Afstand fra mobning og drilleri.
Konstruktiv kommunikation og konstruktiv konfliktløsning
Regler som alle er underlagt.
Rummelighed
Samling og fælles aktiviteter.
Hjælp til etablering af legerelationer
Respekt for den andres grænser

(Beskriv, hvilke metoder eller principper der anvendes)

Rudolf Steiners ideer, Jesper Juhl og fælles etiske diskussioner.

**Børn med særlige behov
(Aktiviteter, metoder og indsatser, der inkluderer børn med særlige behov i gruppen)**

Børnehaven har haft gode erfaringer med børn med særlige behov. For det meste havde børnene en specialpædagog tilknyttet til sig, som blev den ekstra personalemæssige ressource, som hjælp, at barnet kunne være med i fællesskabet så vidt som muligt.

**Forældrebestyrelses inddragelse
(Hvordan inddrager vi bestyrelsen i arbejdet?)**

Vi drøfter personalesituation og videreuddannelse.

**Dokumentation
(Lederen beskriver, hvordan læringstemaet dokumenteres, evalueres og hvordan der følges op på om målet for læring er nået, samt hvordan læreplanen offentliggøres?)**

Fotodokumentation og fortællinger.

**Lærings tema
(Beskriv hvilket)**

Sprog

**Definition
(Hvordan forstår vi begrebet?)**

Sprog er forudsætningen for at udtrykke sig og kommunikere med andre. Der findes mange sprog, som alle spiller en rolle i børns udviklingsproces.
Barnet skal have muligheder for at lære begreber og lære at sætte ord på at det f.eks. er ked af, bange for, glad for eller i tvivl om.
Sprog er også et redskab for at vinde viden og løse konflikter.

**Læringsmål
(Beskriv målet)**

Barnet skulle kunne tilegne sig et rigt og nuanceret sprog. Der skal være overensstemmelse mellem det talte sprog og erfaringen.
Barnet skal have mulighed for at udforske sprogets forskellige områder.
Barnet skal have muligheder for at opleve at sproget kan bruges kreativt.

**Hvilke kompetencer/viden ønsker vi at give børnene?
(Eksempler)**

Vi ønsker, at børn har lyst til at tilegne sig et godt talesprog.
Vi ønsker, at barnet taler med en pæn sprogmelodi.
Vi ønsker, at børn lærer at nuancere deres sprog afhængig af, hvem man er sammen med.
Vi ønsker at børn får lyst til at bruge sproget kreativt.

Hvilke konkrete handlinger/ord og kropsudtryk ønsker vi at se, høre og mærke?

Vi ønsker, at se børn, som har lyst til at fortælle en historie.
Vi ønsker at de større børn formå at kunne fortælle en sammenhængende hændelse forståeligt for udenforstående.
Vi ønsker at se, at børn uopfordret har lyst til at synge en sang.
Vi ønsker at se, at børn har lyst at fortælle et eventyr for andre børn.
Vi ønsker at se, at børn har glæde ved at bruge ord og vendinger som de har hørt i historier eller eventyr.
Vi ønsker at se børn lave rim og remser eller fortælle vittigheder til hinanden.

Handleplan**(Beskriv konkret, hvilke aktiviteter der skal iværksættes, for at nå målet)**

Vi holder morgensamling fire dage om ugen, hvor vi synger årstidsrelaterede sange, sanglege og remser.

Tre gange om ugen fortælles der et eventyr. Eventyret er den samme en til to uger ad gangen. Ofte spiller børnene eventyret den anden uge for hinanden.

En gang om ugen får børnehaven besøg af en eurytmist, som præsenterer børnene for små vers eller historier som kan fortælles med bevægelser.

De voksne er sig deres tale meget bevidste.

Vi opfordrer børn i at lave rim på ord eller digte små remser. Vi griner med hinanden over sjove ord. Vi skaber mulighed for at fortælle vittigheder, især med de ældste børn.

(Beskriv, hvilke metoder eller principper der anvendes)

Rudolf Steiners ideer. Vi lader os inspirere i vores daglige arbejde af sprogkonsulenter og kollegaer fra andre børnehaver.

Børn med særlige behov**(Aktiviteter, metoder og indsatser, der inkluderer børn med særlige behov i gruppen)**

Hvis et af børnene har sproglige vanskeligheder kontaktes med forældrenes accept kommunens talepædagoger.

Forældrebestyrelses inddragelse**(Hvordan inddrager vi bestyrelsen i arbejdet?)**

Se overfor

Dokumentation**(Lederen beskriver, hvordan læringstemaet dokumenteres, evalueres og hvordan der følges op på om målet for læring er nået, samt hvordan læreplanen offentliggøres?)**

Vi vil dokumentere med fotomateriale. Desuden fortællinger.

Lærings tema**(Beskriv hvilket)**

Krop og bevægelse

Definition**(Hvordan forstår vi begrebet?)**

Vores krop er den basale forudsætning for at kunne opfatte sig som "værende til" i verden.

Igennem vores sanser tager vi verden ind, forstå den og bliver aktivt deltagende i fællesskabet med andre.

Bevægelsen gør det muligt, både at opfatte omverdenen og at række ud imod den.

Barnets motoriske evner danner grundlæg for at det kan udforske og agere i omverdenen.

Læringsmål**(Beskriv målet)**

Vores mål er at barnet føler glæde ved at bevæge sig.

At barnet oplever sig som herre over sin egen krop og dermed føler glæde ved at være til.

Vi ønsker at barnet igennem kroppen får forståelse for sin omverden.

Hvilke kompetencer/viden ønsker vi at give børnene?**(Eksempler)**

Vi ønsker, at barnet får et tillidsfuldt og fortroligt forhold til sin krop.

At barnet oplever glæden i bevægelse.

Vi ønsker at barnet føler glæde ved at kunne "holde ud" eller at bruge sin vilje og mod til at kunne flytte fysiske grænser.
Vi ønsker, at børn får en begyndende forståelse for enkle regler omkring renlighed og sund kost.

Hvilke konkrete handlinger/ord og kropsudtryk ønsker vi at se, høre og mærke?

Vi ønsker at se, at barnet har lyst til klatre, svinge, løbe, løbe hånd i hånd, danse vildt.
Vi ønsker, at se, at barnet føler sig tilpas i sin krop.
Vi ønsker at se, at barnet udvikler sig fysisk.
Vi ønsker at se, at barnet har lyst til at smage på forskellige madvarer.

Handleplan

(Beskriv konkret, hvilke aktiviteter der skal iværksættes, for at nå målet)

Børnehavens legeplads er enkel og børnene har mulighed for at forvandle haven.
Børnehaven ønsker sig lidt flere udfordringer til de lidt større børn og en nytænkning af legepladsen er under udarbejdelse.
Børnehaven har en ugentlig tur i skoven.
Børnene har i den frie leg mulighed for fysisk udfoldelse.
Børnene leger udendørs hver dag i al slags vejr.
Børnehaven har 4 gange om ugen sanglej, hvor børnene har mulighed for at bevæge sig med hinanden. Her lærer børnene at overvinde fysiske barrierer i trygge rammer. Børn lærer begreber som er relateret til kroppen.
Børnene har mulighed for at tilberede måltider lavet af kvalitetsråvarer.
Børnehaven har en madpolitik omkring søde sager ved fødselsdage og andre festlige lejligheder.
Vi har en fast rutine omkring håndhygiejne.
Vi vejleder forældrene i valgt af børnenes påklædning, således, at børn føler sig tilpas.

(Beskriv, hvilke metoder eller principper der anvendes)

Vores udgangspunkt er Rudolf Steiner ideer.
I det daglige arbejde lader vi os også inspirere af kollegaer fra andre institutioner.

Børn med særlige behov

(Aktiviteter, metoder og indsatser, der inkluderer børn med særlige behov i gruppen)

Vi møder børnene individuelt. Har et barn øjensynlige motoriske svagheder kontakter vi, i samarbejdet med forældrene, kommunens fysioterapeut for at kortlægge barnets vanskeligheder og laver og igangsætter en handleplan.

Forældrebestyrelses inddragelse

(Hvordan inddrager vi bestyrelsen i arbejdet?)

Forældrebestyrelsen har været inddraget i nytænkning af vores legeplads.
Bestyrelsen er med til at udarbejde en madpolitik.

Dokumentation

(Lederen beskriver, hvordan læringstemaet dokumenteres, evalueres og hvordan der følges op på om målet for læring er nået, samt hvordan læreplanen offentliggøres?)

Fotodokumentation.

Lærings tema (Beskriv hvilket)

Natur og naturfænomener

Definition**(Hvordan forstår vi begrebet?)**

Naturen danner det primære erfarings og livsgrundlag for menneskeheden. Naturfænomener er ikke menneskeskabte elementer i naturen som vi kan iagttage.

Læringsmål**(Beskriv målet)**

Barnet skal have mulighed for at undersøge naturen. Barnet skal have mulighed for at kunne tilegne sig naturens lovmæssigheder og fænomener igennem at sanse og opleve dem på egen krop og dermed komme til en erkendelse af sammenhænge. Dermed skal barnets indre videnskabsmand blive vækket og barnet få "aha" – oplevelser.

Hvilke kompetencer/viden ønsker vi at give børnene?**(Eksempler)**

Vi ønsker at skabe nysgerrighed og interesse for naturen og miljøet.
Vi ønsker at børn har lyst til at eksperimentere med dem fra naturen givne elementer.
Vi ønsker at give barnet viden om årstiderne og de fire elementer.
Vi ønsker at barnet opdager enkelte love fra fysikken.
Vi ønsker at børn udvikler nysgerrighed og respekt overfor planter og dyr.
Vi ønsker at lære børn om uspiselige planter.
Vi ønsker at børn kan se sammenhæng mellem det der vokser i naturen og maden vi spiser.

Hvilke konkrete handlinger/ord og kropsudtryk ønsker vi at se, høre og mærke?

Vi ønsker at se, at børn fortæller os om deres observationer i naturen.
Vi ønsker at se, at børn betragter og observerer insekter og andre dyr med respekt.
Vi ønsker at se, at børn har lyst til at kategorisere de ting de finder i naturen.
Vi ønsker at se, at børn leger interesseret med jord, sand og vand.
Vi ønsker at se, at børn har lyst til at smage, lugte, lytte og se på det der omgiver os i naturen.

Handleplan**(Beskriv konkret, hvilke aktiviteter der skal iværksættes, for at nå målet)**

En gang om ugen går børnehaven i skoven. Her kan børnene gå på opdagelse. Vi oplever skoven i de forskellige årstider. Når det blæser har i et andet sted, hvor børnene kan mærke vinden.
Vi kan se bort fra vores uge rytme, hvis der f.eks. er faldet sne.
Vi er udenfor hver dag, uanset vejret (på nær tordenvejr), så børn har mulighed for at opleve regn, hagl, sne, blæst.
Børn får lov til at grave i jord og lege med vand.
Vi tager på bondegården, hvor vi høster korn, gulerødder og andre afgrøder. Der får vi lov til at klappe grise og små kalve.
Vi bager brød og boller i vores jernkomfur, således at børn oplever sammenhængen mellem ilden og varmen, der bager.
Årstidernes gang afspejles så vidt muligt i vores sange og eventyr. Børnehaven pyntes i samklang med årstiden.
Vi har bøger om flora og fauna, hvor børnene kan opsøge viden om det de finder i naturen.

(Beskriv, hvilke metoder eller principper der anvendes)

Vi bruger vores personale møder til at drøfte vores holdninger og videregiver erfaringer og viden til hinanden.

Børn med særlige behov**(Aktiviteter, metoder og indsatser, der inkluderer børn med særlige behov i gruppen)**

Børn med særlige behov har i meget høj grad brug for at være i kontakt med naturen idet det er vores opfattelse, at basale sanseoplevelser er mere tilgængelige og umiddelbare i naturen. Naturen tilbyder børn med særlige behov et "opdagelsesrum", som barnet kan erobre i sit eget tempo. Naturoplevelser kan virke beroligende på børn.

**Forældrebestyrelses inddragelse
(Hvordan inddrager vi bestyrelsen i arbejdet?)**

Forældrebestyrelsen bakker op omkring husets og havens vedligeholdelse med miljømæssig rigtige materialer.

**Dokumentation
(Lederen beskriver, hvordan læringstemaet dokumenteres, evalueres og hvordan der følges op på om målet for læring er nået, samt hvordan læreplanen offentliggøres?)**

Fotodokumentation og fortælling.

**Lærings tema
(Beskriv hvilket)**

Kulturelle udtryksformer og værdier

**Definition
(Hvordan forstår vi begrebet?)**

Kulturen påvirker vores billede af verden og af os selv i forhold til verden og vores grundlæggende værdier. Gennem vores opvækst påvirkes vi af hvorledes kulturen og vores fælles kulturarv formidles.

**Læringsmål
(Beskriv målet)**

Børn skal føle at de er en del af en tradition, hvor alle mennesker på denne jord er ligeværdige uanset, hvordan de ser ud, hvor de kommer fra, hvad de spiser og uanset køn, alder og race. Børn skal have mulighed for at afprøve og stifte bekendtskab med forskellige kulturelle udtryksformer.

**Hvilke kompetencer/viden ønsker vi at give børnene?
(Eksempler)**

Vi ønsker at børn kender og kan synge sange fra den danske sangskat.
Vi ønsker at børn er nysgerrige på at synge sange på andre sprog.
Vi ønsker, at børn kan udtrykke sig kunstnerisk igennem maleri og tegning og andre kreative aktiviteter.
Vi ønsker at børn har prøvet at optræde for hinanden, deres forældre og bedsteforældre.
Vi ønsker at børn er fordomsfrie overfor børn, som er anderledes.

Hvilke konkrete handlinger/ord og kropsudtryk ønsker vi at se, høre og mærke?

Vi ønsker at høre, at børn spontant synger sange eller har lyst til at synge sange for hinanden.
Vi ønsker at se, at børn udtrykker sig kreativt skabende i deres lege. Bygger og laver deres eget legetøj.
Vi ønsker at se, at børn laver forestillinger og optræder for hinanden.
Vi ønsker at opleve, at børn omgås høfligt med hinanden og at fremmede modtages åbent og fordomsfrit.
Vi ønsker at se, at børn har lyst til at skabe og holde traditioner ved hævd.

**Handleplan
(Beskriv konkret, hvilke aktiviteter der skal iværksættes, for at nå målet)**

Vores sange og eventyr er forbundet med vores årstidsfester, som er en stor del af vores traditioner i vores børnehave.
Børnene oplever voksne som føler glæde ved at være kreativ og skabende.
Børnene har adgang til farver og papir.

Der males i børnehaven.
Børn har mulighed for at forvandle deres legerum.
Børnehaven tager på teaterbesøg.
De voksne spiller dukkespil for børnene.
Vi laver en teaterforestilling med de ældste børn til sommerfesten.

(Beskriv, hvilke metoder eller principper der anvendes)

Ved personalemøderne bliver der drøftet religiøse etiske baggrunde for vores årstidsfester og festerne planlægges udefra pædagogiske overvejelser i forhold til den aktuelle børnegruppe.

**Børn med særlige behov
(Aktiviteter, metoder og indsatser, der inkluderer børn med særlige behov i gruppen)**

Børn med særlige behov inkluderes.

**Forældrebestyrelses inddragelse
(Hvordan inddrager vi bestyrelsen i arbejdet?)**

Forældrebestyrelsen bakker op omkring børnehavens traditioner.

**Dokumentation
(Lederen beskriver, hvordan læringstemaet dokumenteres, evalueres og hvordan der følges op på om målet for læring er nået, samt hvordan læreplanen offentliggøres?)**

Fotodokumentation.